

**ЮГОЗАПАДЕН УНИВЕРСИТЕТ "НЕОФИТ
РИЛСКИ"**

ФАКУЛТЕТ ПО ИЗКУСТВАТА

Катедра "Телевизионно, театрално и киноизкуство"

**Взаимовръзките между актьора и режисьора в процеса
на изграждането на визуалната страна на филмовата
творба**

дисертационен труд за присъждане
на образователната и научна степен „Доктор“

АВТОРЕФЕРАТ

АВТОР

Цвятко Георгиев Стоилов

Научен ръководител: проф. Станимир Трифонов

Професионално направление 8.4. Театрално и филмово изкуство
/кинознание, киноизкуство и телевизия/

Изследването на взаимоотношенията между актьор и режисьор е от една страна, много интересна тема, а от друга – сериозно предизвикателство за научен анализ. При търсенето на отговори се преследва основна цел и се решават основни задачи. Основният акцент пада върху процесите, отнасящи се до изграждане образа на актьора, изграждане образа на режисьора, и дуалистичната връзка между двамата опоненти и едновременно съюзници. Специално внимание се отделя на дуалистичната връзка. Обобщават се резултатите от проучването.

Това са само част от тематичните направления, които провокират широк обществен дебат и промяна на нагласите и мисленето. Научните изследвания се насочват към връзката *режисьор – актьор – творчески взаимоотношения – филмова творба*. Актьорското изкуство установява всичко това и се опитва да провокира трансформации, изразявайки се словесно.

Обектът на настоящата дисертация е: киното, като фактор за формиране на творческите взаимоотношения актьор – режисьор, в процеса на изграждане на визуалната страна на филмовата творба.

Предмет на настоящата дисертация са: взаимовръзките *актьор – режисьор*.

Дисертационният труд изследва конкретния проблем в контекста на актьорската гледна точка, както и последващата режисьорска констатация. Той задълбочено изследва взаимоотношенията в дуалистичната връзка. Акцентира на актьорското изкуство, както и въпросите, които стоят около изграждането на ролите и образите на режисьора и актьора.

Основната цел на дисертационния труд е да се изследват взаимовръзките между актьора и режисьора в процеса на създаване на визуалната страна на филмовата творба. Постигането на тази цел се осъществява, чрез решаването на следните основни *задачи*:

1. *Да се проведе теоретично изследване, чрез изграждане образа на актьора;*
2. *Да се осъществи теоретично изследване, чрез изграждане образа на режисьора;*
3. *Да се извърши операционализация на концепцията актьор - режисьор;*
4. *Да се анализира и обобщи резултатът от направеното вторично изследване.*

Основната теза на дисертационния труд е, че творческите взаимовръзки между актьор и режисьор са разнообразни и зависят от външни и вътрешни обстоятелства.

В научното изследване са използвани дедуктивният и индуктивният методи за научно доказателство. Дедуктивният и индуктивният подходи при определянето и дефинирането на обекта, предмета, целта и основната хипотеза на изследването са контролирани, чрез използване на логически метод за доказателство по аналогия и хипотетичен метод за установяване степента на съответствие с качеството и ефикасността на анализирани на проблема. Приложени са основните логически методи за доказателство и аргументация: дедукция, индукция, традукция (аналогия), анализ, интерпретация.

Дисертацията е структурирана в три основни глави:

Уводът представя въведение към дискутираната тема: актуалност, обект, предмет, цел, задачи, теза, методология на изследването.

Глава първа – „Теоретични аспекти в изграждане образа на актьора“ – представя теоретичен модел на изследваната тема; поставя основите за дискутиране и анализ в аналитичната част на настоящата дисертация.

Глава втора – „Теоретични аспекти в изграждане образа на режисьора“ – също е теоретична отпратка към аналитичната част; тя дава психо-емоционалния конструкт на взаимовръзката.

Глава трета – „Дуалистичната връзка актьор - режисьор“ – представя аналитичния поглед на автора върху конкретно разглеждания проблем; трасира пътя на гледните точки и сравнителния анализ на публикациите.

ЗаклЮчението обобщава изложението и структурирано резюмира приносите на дисертационния труд.

В ГЛАВА ПЪРВА Теоретични аспекти в изграждане образа на актьора

1. Подготовка за изграждане на роля.

Предварителната подготовка на актьора е задължителна и се дели на два големи дяла: физическа и психологическа. Физическата подготовка се провежда по презумпция. Тялото трябва да се тренира и да бъде винаги във форма. Това особено много важи за киното. Много често се налага актьорът да се намира между две или повече различни роли. Също така трябва да спазва сериозна координация между камера, осветление, микрофон, пиротехници, каскадьори, масовки и така нататък. Затова той трябва да цени и своя труд, и този на останалите, с които работи по дадена роля.

Често пъти в актьорската професия се прави паралел с американската индустрия и не без основание. Американските актьори са винаги подготвени и то за всичко. Те тренират непрекъснато и телата им са физически дееспособни и издръжливи. Днес спортът ни предлага голямо

разнообразие от физически активности. Така че всеки актьор може да бъде добре физически подготвен без оправдание за липсата на такава .

Театърът и киното се различават много помежду си, но обикновено всеки актьор тръгва първо от театъра. Този факт се потвърждава и от интервюираните актьори Стефан Мавродиев и Светлана Янчева.

Въображението е толкова дълбоко, че то присъства с актьора вечер, когато той се прибере и легне в леглото си. Тогава образите и ситуациите от деня активно нахлуват в съзнанието му и работят, развиват се, одухотворяват се. Това обаче, се случва и през деня за тези актьори, при които въображението е силно развито – то се включва при всяка експанзивна ситуация. Това допълва знанията, подготовката и настройката на самия актьор на сцената. Разработването и приемането на нови концепции за творческия процес е начинът, по който един актьор расте и разбира таланта си, защото той е човек на изкуството.

Понякога е нужно доста време да се чака, докато въображението узрее за най-активния си образ. Но чакането не се приема за пасивно състояние, напротив – истински събуденото въображение е непрестанно и пламенно активно. Докато най-успешният образ от въображението се появи, актьорът подтиква процеса с активно внимание. Това е неговата сила. Така придобива нови чувства, качества, желаниа, демонстрирани в нови ситуации, нови идеи, нови свежи ритми.

Тези актьори, които имат зряло въображение, приемат образите за живи същества – реални, материални и видими за окото. Вътрешният живот на образите се пресъздава на сцената. Това е живот, богат и показателен за аудиторията. Често пъти произходът на образите няма да бъде известен на актьорите. Защото тези образи ще бъдат по-големи от техните съзнателни възможности. Но винаги ще надхвърлят техните и най-смели представи за съвършени образи.

Въображението носи ново познание за актьора. Прониква в неговия вътрешен пламенен живот, открива нови и непознати досега неща. Истинският въображаем актьор не се задоволява с първия възникнал във въображението му образ, а чака следващият още по-експресивен, силно вълнуващ и духовит образ. Всеки следващ образ става все по-гъвкав и свободен. При това за актьора е важно да развие инстинкт, който ще му подсказва точно къде се отклонява от здравите реални образи. Чувството за истина е принципът, който има значение. По този път помага творчеството на истински големите таланти в света на изкуството.

Актьорът се явява едновременно и художествен творец, и обект. С помощта на себе си и собствената си фантазия/въображение той трябва да успее много добре да опознае образът, който ще пресъздаде, за да може да се превъплъти. Упражненията само помагат на актьора да влезе в самия образ и да заживее с него. Всичко това изтъква у актьора художествения талант, с който той е надарен. Без него той не може да твори изкуство. Талантът не може да бъде заместен от работа. А въображението е инструментът за изява на този талант. То е свързано с действителността, с миналото на художествения творец, с емоционалната връзка, с трансформиращата функция. Въображението предпоставя изявата на таланта под формата на творчество. Именно въображението прави възможно изкуството, а киното и театърът са изкуство. Актьорът винаги трябва да вярва във въображаемата действителност, която сам създава. Колкото по-правдива е, толкова повече вярва в нея. Силата, с която актьорът вярва в нея, се съизмерва с наивността и увлечението на малко дете.

2. Актьорско изкуство.

Наличието на въображение безспорно загатва за наличие на изкуство. Това е една богата чувствителност, вещина и одухотвореност.

Актьорското изкуство грабва със своята непринуденост, естественост и примамливост. То е израз на дълбоко вътрешното преживяване на актьора. Актьорската игра е мощно оръжие срещу фалша и празната комедия на лавата в живота. Тя е жизненоважна. Но изисква много сериозна работа. При това актьорът трябва освен да се отнася сериозно, но и хумористично.

Великото актьорско изкуство е вид пресъздаване. Много важно е обръщането навътре в себе си, думите на твореца, напрегнатото разчитане на неговите послания. Актьорът трябва да може да построи мост за творбата. Той трябва да носи огън, емоционални урагани и виртуозност за своята публика. Също така да носи отличителната черта на съдържаността.

Актьорът е един творец, защото всичко, с което се залавя той прокарва през сърцето и емоциите си. Актьорът се залавя с пресъздаването на един образ, а всъщност влиза в състояние на емпатия; той трябва да снима, а всъщност изпада в съответно емоционално състояние, за да материализира и одухотвори образа. Това не се отдава на всеки. Способността да чувства, да приема и предава, да показва музикално, изразно и художествено повествователно, да импровизира, да изчаква, да помни, да грее, без да прегрява, да разпределя темпото си и още, и още.... – е присъща само на един добър актьор.

Изкуството на актьора е умение той правилно да може да използва изразните средства на своето тяло. Пътят към образа и към чувството трябва да започне с осмислянето на ролята – *отвън* – *навътре*, с движението. Това е игрово изкуство и именно увлечението е един от факторите за разрушаване на резултативната демонстрация и изграждането на процеса. Самият Станиславски противопоставя насилието над фантазията. Авторът има предвид периода на анализ на ролята, но го търси още в момента на първия прочит.

Никое изкуство не лишава така своя създател от възможността да наблюдава творбата си, както актьорското. Точно такава е предназначението на режисьорската професия – да вижда нещата отвън. Но да бъде само око, не обектив. Защото окото може да отдели хубавото от лошото, красивото от грозното, но няма задачата да фиксира. Режисьорът създава критерий на актьора, чрез селекция на предложените му приспособления, а не извършва подбор с цел фиксаж. В същото време режисьорът е и първия зрител на своето изкуство, нещо като пълномощен представител на всички онези зрители, които ще дойдат да видят. В множеството негови задачи една от най-съществените е на свой гръб да изпробва въздействието, да открие дали заложените задачи ще стигнат до зрителя. Тогава отново изпъква основното изискване към таланта на режисьора - умението със средствата на актьорското изкуство да разкаже една история. Това е една история, в която събитията от живота на персонажите са само повод, чрез естетическото удоволствие и забавата, чрез скритата в тях болка, зрителят да бъде заразен с болките на колективния творец. Латентната болка, която и творците от залата носят в себе си, но едва днес, по време на публичното творчество, откриват благодарение на разгъналата се пред тях история.

Всяко поведение отправя послание, чрез знаците, които носи. Актьорското изкуство се дължи на тази особеност в поведението – да бъде зримо. Думата и действието могат да носят съвсем противоположно намерение по стойност. Въпросът се състои именно в онзи процес, който поражда самия знак и в целта, с която той е отправен.

Актьорът внася в ролята собствените си житейски наблюдения, знанието си, представите си за човека, който трябва да изиграе. Няма значение с каква давност са ролите/героите, които един актьор трябва да изиграе, стига той да разбира техните чувства, преживявания, мисли. Тогава на него самия му е интересно, тогава и зрителят има защо да посети

киноцентър. А за да се почувства добър актьор, той трябва да изиграва различни образи: герои и подлеци, еснафи и чудаци, гении. А се налага да играе онова, което му предлагат и е играл много пъти. Но и да играе роля, която вече е играл, добрият актьор винаги може да навлезе в дълбочина, да намери нови краски, нови характеристики. Актьорът владее до съвършенство един похват: така да използва цялото си майсторство, целия си темперамент, цялото си въображение и наблюдателност, че да обогати съдържанието на ролята. Тогава дори един епизод може да се превърне в изкуство. Актьорът има силно развит животински, интуитивен инстинкт. Той винаги върви по следата, търси...

3. Техника на актьора/актьорската игра. Разлика между актьора в театъра и актьора в киното.

Без техника актьорът е аматьор. Така че наличието на собствена техника е не по-малко важна от подготовката и цялостния творчески образ на актьора. Тя включва:

- натренирано въображение и внимание;
- обуздаване на Висшия Аз;
- опознаване на индивидуалните чувства и тяхното овладяване и развиване;
- опознаване и контрол на актьорското тяло;
- овладяване психиката на актьора;
- натрениране на умения за превъплъщаване на образа и характера;
- умения за изразителност и излизане на сцена/снимачната площадка;
- оформяне композицията на изпълнението;
- етапност в творческия процес.

Забележителният актьор Михаил Чехов обобщава техниката на актьорската игра така:

- атмосфера;
- цел;
- фокус;
- ансамбъл;
- импровизация „Филигранност“;
- излъчване/възприемане;
- въображение;
- тяло/психо-физически упражнения;
- композиция;
- психологически жест;
- стил;
- истина;
- чувство на лекота;
- чувство за форма;
- чувство за красота;
- чувство за цялото;

качества/усещания/чувства

Всички тези елементи се обединяват от вдъхновението на актьора. Вдъхновението не може да дойде насила. Овладяването на достатъчен на брой техники подсказват колко точно умения ще бъдат задействани. Отключването на достатъчно умения може да направи верижна реакция, която сама да „извика“ вдъхновението.

Добрият актьор трябва да притежава творческа индивидуалност. А също така и да разграничава без усилие доброто от злото. Той трябва да препредава и да обективира хумора. Да има своя представа за театралното пространство. Психиката придава съдържание на всичко това. Контролът е важен за придаване на истинност, непреходност, усещания. Актьорът създава своя образ като въплъщава характер и тяло в едно. Колкото по-

развит е даден образ, толкова повече сетива и движения включва от тялото си актьора, за да привнесе чувството на аудиторията.

4. Снимачен период.

Преди да започне снимачния период е нужна известна подготовка за актьора, която включва няколко различни нива:

- запознаване със сценария;
- разговор с режисьора;
- дискусия с оператора;
- дискусия с художника;
- обръщане към себе си и комуникация.

Едва на следващо място идва същинската работа на снимките:

- подготовка на терен;
- разговор с оператора;
- първи снимачен ден;
- втори снимачен ден;
- трети снимачен ден;
- нощни снимки;
- почивка.
- *а не е професия.¹*
- Изкуството на актьора предлага голяма свобода за откриване на нови светове. На човек му се иска това да е част от живота му, но невинаги е толкова лесно и възможно, докато в изкуството можеш да се хвърлиш в една посока, която е много любопитна за теб, която е много различна от всичко останало, и да предизвикаш сам себе си. Имаш възможността заедно с други хора да създадете нещо уникално, което зависи само от вас. Точно тази свобода и чиста енергия винаги много са ме привличали. Като дете, когато

---

¹ Цит. изт., с. 106.

за първи път се докосвах до това изкуство, обичах да гледам как актьорите живеят в свой собствен свят, където времето тече по-различно, думите звучат по-различно, жестовете имат друго значение. Впечатлявах се от енергията, която идва от тях, и исках някой ден да бъда от другата страна.

- В актьорската работа от едната страна са аплодисментите при добре свършения труд. Преди тях обаче, има много неща, които трябва да се случат, но не може лесно да се стигне до тях. Да, може би има хора, които подценяват пътя, който трябва да се извърви, и си мислят основно за блясъка, бързата слава. Феноменът на бързата слава много привлича, заразителен е. Обаче истинският смисъл е положеният труд преди това: какво си натрупал, какво си научил, докато стигнеш дотам, и това е най-трудното и вече зависи от всеки човек, от индивидуалното му отношение и подход към професията. В този смисъл актьорът не е застрашен от рутината. Когато аз лично усетя, че влизам в някаква определена посока, стане ми еднообразно, започвам да бягам, искам да се предизвикам и да правя нещо по-различно. Не се осланям само на познатото, а търся различното. Пробвам нови неща, в които може също да се окаже, че съм добър. Уловката в това изкуство е да бъдеш себе си и в същото време да бъдеш някой друг, да дишаш като него, да се смееш или да плачеш, да се движиш като някой друг. Любопитното е, че има моменти, в които хората губят разликата между човека и актьорското превъплъщение. Мислят, че това, което виждат като резултат от актьорската работа, това си ти самият.
- Успехът в тази професия е много относително понятие. Не е необходимо да имаш единствено и само талант например. Или единствено да си много работлив и посветен. Много важно е как

съчетаваш тези неща. Много са важни изборите, които правиш. Един проект, една среща може да провокират други. Според мен много, много важно е, когато човек се занимава с изкуство да отстоява предизвикателството преди всичко. Никой актьор не бива да се страхува да се предизвиква и да експериментира с нови неща. Съвременният човек така е устроен, че обича да си изгражда сигурна среда, в която да се чувства добре. За човека на изкуството е точно обратното - трябва непрекъснато да се опитваш да отскачаш и да отиваш на ново и ново място.

ГЛАВА ВТОРА Теоретични аспекти в изграждане образа на режисьора

1. Роля и позиция на режисьора в творческия екип.

Режисурата, като вид изкуство, е начин на живот. Конструирането на ситуации, на взаимоотношения в личния живот, в бита, става много изискано, изящно, педантично, когато се прави от самия режисьор. Това е един вид предвиждане, а също така намиране на изход от всяко положение. Режисьорът от първия момент на снимане на филмовата творба навлиза във всички производствени отдели, нанася свои собствени корекции. Това е човекът, който отговаря за всичко в творческия екип. Но той е преди всичко творец и затова трябва да притежава талант. Освен него, важни са и търпението, и хуморът, както и безкрайната любов към актьорите. Той винаги трябва да бъде наясно с какви средства ще постигне желаното въздействие върху зрителя. Защото няма право да показва своите лични и професионални колебания на снимачната площадка. Дори и в моментите на импровизация, тъй трябва да бъде подготвен още от характера на предходната работа.

Всеки филм режисьорът трябва да снима с възхищение, с трепетно очакване и с детска наивност. Така филмът става многопластов,

истински, и непринуден. Особено силно режисьорско качество е способността за изгаряне на мостовете. Това създава изненадваща очакваност и стихийност на филма. Затова режисьорът непрекъснато трябва да култивира в себе си чувството на уважение към другите. В противен случай рискува да изгуби своята аудитория, която му предоставя киното.

2. Влияние на репутацията на режисьора.

Често пъти репутацията се смесва с имидж, идентификация, марка, известност. Но репутацията е надредово понятие.

Репутацията се явява уникален актив в образа на режисьора и той трябва да го пази. Но за да я управлява добре, той владее умело своите маниери, култура, поведение. Репутацията на режисьора днес е задължително необходимо изискване. Факторните зависимости за нейното формиране могат да се обобщят като:

- спорна репутация;
- силна конкуренция;
- преувеличаване на позитивната репутация;
- отсъствие на комуникация и стратегия на ръководството;
- липса на консолидирани отговори по ключови теми;
- липса на достатъчно публичност и/или обществен интерес към естеството на режисьорската работа;
- липса на подбран инструментариум за медийни изяви.

Неизменна част от репутацията това са отговорността и доверието. Отговорността се проявява във взаимодействието с останалите членове на екипа. Предполага баланс на силите. Режисьорът в резултат показва далновидност в работата си. Но той може да бъде повлиян от събития и общоприети ценности. При порядъчност и показана грижа към хората той гради неизменно доверие, защото то изисква добросъвестност, искреност и правилност. Необходимост е доверието. Доверието обаче, се гради трудно

и продължително, но може да рухне само за миг. Действията и постъпките работят именно в тази насока. В резултат на това репутацията се превръща в един скъпоструващ актив. Поради това нейното управление изисква съблюдаването на строго внимание.

И така, репутацията на режисьора изисква той да може да гледа право в очите, да чете мисли и да отговаря в съответствие с изражението на очите и лицето на опонента си. Въображение, безкомпромисност, отговорност, категоричност, лидерство, критичност, убеждаване, традиционност, модерност, воля, упоритост, постоянство, целенасоченост, мъдрост, талант, трудолюбие, величие, гордост (но не горделивост), увереност (самоувереност), честност, откритост, идейност, огромна доза креативност, принципиност са само една част от качествата, с които трябва да бъде удостоен един режисьор, за да изгради положителна репутация за себе си.

3. Процесът на подготовка при режисьора.

Един режисьор трябва да може и предварително да мотивира своите актьори и членове на творческия екип. Това може да доведе до съществена промяна на поведението им. Пет са идентифицираните нива на потребности, изведени от Ейбрахам Маслоу, добили известност като Пирамидата на Маслоу. Той ги разделя на базисни – физиологически и сигурност; висши – любов, почит, себеизява. Добрият режисьор използва тези потребности като фактори за мотивация. Всяка творческа личност реагира по своему, поради това той трябва да подходи индивидуално. Ако талантът и способностите не се използват пълно, хората могат да останат неудовлетворени и тогава обикновено търсят промяна. Убеждението е средство за промяна на мисленето и поведението. Така режисьорът успява да убеди членовете на своя творчески екип да изпълняват задълженията си като личен дълг. Доверието е ключов момент на умението да се убеждава.

При своята подготовка режисьорът трябва да бъде воден от факта, че героите са единственото запомнящо се нещо от аудиторията. Самите герои създават филмовата творба. В процеса на подготовката режисьора се запознава и създава дълбоки взаимовръзки със своите актьори. Режисьорът открива същността, дзена, алхимията, кода на цялата филмова творба. Създаването, разработването и изграждането на характер е първата най-важна стъпка в подготовката и на режисьора, и на актьора. И двамата започват процес на активно сътрудничество още преди репетициите.

Динамичното впечатление и апетита, увлечението към ролите и мястото им в творбата са тези етапи, към които всеки един режисьор се стреми при своята подготовка. Подготовката завършва със създаване на предпоставки за творческо разкриване на сценични образи, като възплъщение на колективната „болка“ на актьорите от екрана.

4. Производствен процес. Влияние на новите технологии върху този процес.

Изграждането на художествената цялост на филмовата творба е най-важното за режисьора. Това е един дълъг и труден процес. Той трябва предварително да си представя своята творба, както и тя да се отличава с качеството примамливост. По време на процеса режисьора проявява постоянна творческа импровизационност. Изработва критерии за вярно и невярно, както и за паралелна действителност. Определя се тематичното богатство на творбата. През цялото това време на производствения процес режисьорското поведение е целеустремено действие. Развиват се взаимоотношения и взаимодействие между отделните членове на екипа.

Целият процес изисква последователност в изграждането на образите.

Режисьорът по време на процеса трябва да бъде зрител на своите актьори, но и едновременно с това да може да запази възприятията си свежи. Той се явява външното око, защото окото може да различи красивото от грозното, доброто от злото, селектира, но не фиксира. Той трябва да следи поредицата от мигове, които създават процесуалност на действието. По време на своята подготовка режисьорът само проверява себе си, докато в производствения процес той вече играе реално.

Режисьорът трябва да умее да създаде своя екип от творчески съмишленици. Той трябва да ги предразположи, защото именно актьорите са неговото изразно средство. Той трябва да умее с няколко щрихи да подсети актьора за думите му, да му покаже какво не му достига за овладяване на образи или какво му пречи. Едновременно с това да може да се превъплъти във всички роли, които играят неговите актьори, както и да се извява като добър психолог, да бъде авторитет във всички области, да притежава много и разнообразни знания, да издига културното ниво на своя колектив, да го учи и да се учи от него. Режисьорът трябва да обича своите актьори, да не им натрапва интонации, воля, свои багри, а само да подсказва, да напътства, да намира нужната форма на действие. Той трябва да бъде вдъхновител и заразител, да убеждава и да запалва, без да гори, да обича повече от всички други.

В производствения процес много помагат новите технологии. Те откриват неподозирани възможности пред него – и в техническо, и в тактическо отношение. Естетиката на филмовата творба налага дългогодишната практика да се ползва стандартна позиция на камерата на равнището на очите. Новите технологии са полезни и в това отношение, че днес киното трябва да привлича зрителите не само с качеството на филма и неговата тема, но и чрез нестандартни гледни точки и аудиовизуални технически средства и ракурси. Съвременният зрител иска да бъде

провокиран, въвлечен в самото преживяване чрез буря от емоции. Иска да има доза стилизираност и интерпретации.

Режисьорът създава правилата. Богата е неговата палитра от използвани изразни средства. Борави с голяма по обем фактология и това изисква допълнителни умения. Днес проучването на фактология и документация е улеснено, но и предизвикателство спрямо Интернет. Това изисква допълнителни усилия от страна на режисьора и за подготовката на филмовата творба, и за неговата зрителска аудитория. Носи достоверност и дава възможност на актьорите да се облекнат на една заснета реалност в истински пространствени и времеви измерения.

Понякога се налага режисьора да съобрази своите представи с тези на зрителите. Те искат да видят образа на героя като човек, който е близо до тях, прилича и се облича като тях. Това е подходът на автора при създаване на неговите филмови творби. Той трябва да може да измества пластове на времето и пространството в неочаквани за зрителя драматични ситуации. Откриват се нови хоризонти на мисленето и се добавят нови нюанси към познато или непознато. Да се познава теорията, развитието на художествените изразни средства, световните постижения във филмовото изкуство не означава ограничаване на материята, а всъщност това е стъпване на стабилна основа и изграждане на различна филмова архитектура. Режисьор и зрители могат свободно да интерпретират различни ситуации.

Не по-малко важни са формата и цветът на кадъра. Това се случва заради високите зрителски изисквания и желанието за все повече зрелища в допир с новите технологии и възможности за манипулация на кадъра. Съвременните зрители са с амбиции и изисквания, нестихващо любопитство, които непрекъснато дискутират резултатите. Голяма част от тях се оказват с оборудване за снимане и монтаж, излъчват през Интернет

пространството с различни по съдържание и форми клипове – късометражни филми.

Днес, във времето на технологиите, заснемането на филм е достъпно почти за всеки. Изобилието от образи, което залива пространство, прави задачата на авторите на филми още по-сложна. Зрителят е преситен от образи – лични и чужди и е необходимо голямо усилие и майсторство, за да се привлече вниманието на зрителя. В тази усложнена среда вече е необходимо да се търсят различни и нестандартни подходи към правенето на кино. Търсят се нови, атрактивни за зрителя форми.

В работата на режисьора се налага да се взимат кардинални решения, като например взрив на духовен обект, но за да се избегнат материални щети, се решава да се извърши взрив на подобен такъв макет. Той взема решения от вида да стесни или да разшири кръгозора на действието, да уеднакви или промени фабулата на действието, да обвърже или да разграничи отделни сцени. Така се откриват нови характерологични черти, нови визии, нови светлини. Хубаво е, когато режисьора е с нагласа да променя стереотипи, защото е важен показател за модулацията на образи и герои. Той представя фактите такива, каквито са подадени като артефакти в историята. Така филмовата творба придобива криминален и психологически оттенък.

Цялостното отношение на режисьора към работата и творческия процес може да създаде атмосфера на научна строгост и уважение към него и фактите или напротив – да свали респекта към фигурата му.

В работата на режисьора се налага да се взимат кардинални решения, като например взрив на духовен обект, но за да се избегнат материални щети, се решава да се извърши взрив на подобен такъв макет. Той взема решения от вида да стесни или да разшири кръгозора на действието, да уеднакви или промени фабулата на действието, да обвърже или да разграничи отделни сцени. Така се откриват нови характерологични черти, нови визии, нови светлини. Хубаво е, когато режисьора е с нагласа да променя стереотипи,

защото е важен показател за модулацията на образи и герои. Той представя фактите такива, каквито са подадени като артефакти в историята. Така филмовата творба придобива криминален и психологически оттенък.

Цялостното отношение на режисьора към работата и творческия процес може да създаде атмосфера на научна строгост и уважение към него и фактите или напротив – да свали респекта към фигурата му.

Новият тип производствени студия вече се състоят от свързани по глобалната мрежа групи от специалисти, които се обединяват около общ набор от дигитални стандарти. Повишаването на ефективността на режисьорите води до значителна икономия на финанси, а възможността за глобално сътрудничество създава платформа за обединяване на таланти от различни географски региони.

Режисьорът съчетава едновременно огромна доза труд и огромна доза талант. Той трябва да работи добре в триединството: *продуцент – сценарист – актьори*. Трябва да познава отлично всеки един член на екипа и да умее да извлича най-доброто от неговия потенциал.

Разглеждането на такава сложна и многопластова фигура, като режисьора е едно огромно предизвикателство, което ще отговори на множество въпроси. Откриването на тези отговори ще доведе до множество ползи за аудиовизуалната продукция.

ГЛАВА ТРЕТА Дуалистичната връзка актьор – режисьор

1. Творческото въображение – ключът към симбиозата между актьор и режисьор.

При развитие на въображението любопитството е в центъра. Развитието на въображението е важно, за да може да се индикира емпатията. Тя от своя страна, е твърде важна, за да се долавят, разбират и споделят чувствата на другия/ите.

Симбиотичната връзка между актьор и режисьор изисква смелост, дързост, инициативност, свободололюбивост, сетивност, цветност. Процесът на развитие на творческото въображение е безкраен. То трябва да се гради и надраства непрекъснато възможностите си. То трябва да е лесно запалимо. А също и градивно. Нужна е постоянна работа с изкуството, за да може актьорът да се противопостави на постоянните опити да се разруши така изградената симбиотична връзка *актьор – творчество – режисьор*.

Без своето въображение и актьорът, и режисьорът не могат да упражняват работата си качествено. Няма творец, който да не се радва, когато успее сам да изненада себе си. Но трябва предварителна работа – премахване на ограничеността, даване превес на креативната природа, на любопитството и личното откритие. Във всяко актьорско и режисьорско действие трябва да има съответна мотивация. В противен случай не може да се достигне до възприятието на зрителя.

2. Творчески взаимоотношения.

Актьор и режисьор трябва да работят в близко сътрудничество, за да се създаде ефективен краен филмов продукт. Необходимо е да се споделят общи възгледи. Режисьор и актьор трябва да имат една обща цел. Преплитат се интереси и отговорности едновременно. Постепенно изграждат стабилна основа на пълно доверие в съвместната си работа. Ролите се разпределят и тясно специализират. Това води и двете страни до крайна лична и професионална удовлетвореност от постигнатото.

. Партньорството между двамата не се ограничава в строгите рамки на ролевите отговорности, а взаимно се допълват в екип. Всичко това подчертава положителните резултати от разделението на ролите в екипа, което води до пълноценна реализация на индивидуализма и таланта. Стабилното партньорство между режисьор и актьор дава големи възможности за творческа реализация.

Между актьора и режисьора трябва да има добра химия. Но трябва да се има предвид, че всеки актьор е сам за себе си и отношението и режисурата към всеки са много различни. Режисьорът трябва да предизвика правилната емоция в точното за нея време. Актьорът от своя страна, включва своята памет, за да си припомни минали реални преживявания. Деликатни са тези взаимоотношения. Режисьорът води собствената си актьорска игра. Но ако самите актьори не са готови да се впуснат в тази игра, то накрая ще се получи една посредственост/пародийност.

3. Подготовка за творчество.

Самочувствието и увереността се подхранват от опита заедно със солидната подготовка. Това е вид застраховка при неочаквани обстоятелства. Необходими са за овладяване и намиране на баланс в трудни работни ситуации, но все пак да се стигне до прекрасен творчески процес. Липсата на опит индикира силната необходимост от съсредоточаване върху подготовката. Подготвителният процес винаги е нужен, винаги има какво да добави към същинския работен процес. Прилага се до добиване на нужните рефлексии за отговор и поведение. Актьорството и режисьорството в дълготрайна перспектива изискват подготовката.

Подготовката за творчество балансира нервната система и изгражда система за самоконтрол над ситуациите и себе си. Физическият изказ е прост и семпъл, с което помага на паметта и концентрацията.

Повторението и ретардацията са основни похвати при подготовката.

Прилагат се дотогава, докогато се получава вербализация, чувство, реакция на целия цикъл от събития, които се претворяват в действие.

При преминаване от един кадър в следващ мислено се прави преход между двата кадъра във въображението на режисьора. Всеки режисьор в творческия процес трябва да запази способността си да осъзнава кога едно

нещо не работи, както трябва и да го видоизменя – да преследва истината, емоционалното въздействие. Режисьорът мисли в образи.

По време на снимачния процес режисьорът се намира в своята творческа стихия. Голямата му роля и заслуга е да извлече от всеки един от екипа максималното и да го подчини на самата филмова творба. При това той може да работи с рисунки и да оформя от тях кадър. Докато рисува един режисьор мисли за осветление и избира обективи за използване. Актьорът трябва да влезе в кадър по определен начин – влиза в кадъра по определен начин – за него и останалите има отделни рисунки.

Предвижда се всяко движение, всяко поведение. Изисква се огромна режисьорска прецизност. Винаги трябва да знае какво точно да прави, но в същото време да оставя място и за импровизации. Трябва да знае посоката на движение на камерата, видът план за начало, влизане на актьори – от ляво или от дясно. Понякога се променя посоката, както и във всички останали кадри в тази сцена.

След бележките на режисьора се назначава художник, който прави истински режисьорски скици на основата на режисьорските рисунки. Създават се превизуализации. Асистент-режисьора поставя малка камера на кабел, чиято роля е да снима от различни места, за да се видят различните гледни точки. Така се разбира, че даден предмет да речем, трябва да се премести малко по-наляво или малко по-надясно. Или се виждат дребни детайли като липса на стативи, които да закрепят камерата и да могат да снимат актьора. От крайния резултат може да се създаде черно-бяла фотография, както и превизуализация на базата на снимката.

На снимачната площадка има импровизация. Режисьорът често пъти има рисунки на отделен лист за определена сцена. Той ги получава на сутринта от асистента или предишната вечер. И работи с тях. Когато знае какво иска да постигне, режисьорът работи емоционално с актьорите. Това му дава много време, а и редица предимства. Така например, всички

специфични движения на камерата могат да се планират предварително в бележките на режисьора. Така че той знае предварително кои от репликите в диалога ще са подходящи за определен вид движение на камерата. И актьорите играят според това. По този начин не се налага да се снимат по 25 различни гледни точки за всеки кадър, за да ги има режисьора всички.

При сътрудничеството между актьор и режисьор емоциите и личните предпочитания трябва да са снижени. Работи се в името на полезния краен продукт. Благотворното сътрудничество е наложително. Всяка ситуация е ценен опит, най-вече по-лошите такива. Режисьора е добре да бъде пестелив в напътствията си и да държи нещата със здрава и уверена ръка. Постоянен контакт между режисьор и актьор по време на творческия процес може да не се очаква, но качеството на приноса трябва да бъде на ниво. Режисьорът дава насоки и след това очаква прецизност. Той е винаги взискателен и подготвен в техническо отношение. Един режисьор трябва да обича работата си да умее да кара другите около него да се чувстват чудесно. Но едновременно да бъде тих и спокоен. Никога да не повишава тон. Да е образец за тих авторитет. Егото трябва да бъде загърбено. Добрият режисьор има забележителни постижения във филмовата си кариера, защото умее да събира около себе си точните хора, за да постигне целите си; доверява им се за онова, което те умеят най-добре; стимулира ги при нужда, за да държат правилната посока. Такъв един подход е в помощ за всички – актьори и екип – за да могат да покажат най-добрата си страна: щастливи, продуктивни и крайно лоялни.

В помощ на режисьора са художникът, дизайнерът, операторите. Всеки от тях има свой екип за действие. Режисьорът е силен в невербалното изразяване. Много добре владее езикът на тялото и жестовете. Аудиовизуалната техника в работата на режисьора засилва образа на героя. Тонът и езикът, съчетани с визията и изражението на

лицето, много помагат за изграждане образа на героя и неговите действия спрямо обстоятелствата.

Режисьорът оформя сценария, така че да се получи акцент върху дадена тема или дискурс. Посочва конкретна повратна точка. Той взима ключови решения. Допринася за цялостното развитие на филмовата творба.

На всеки етап от визуалното творчество режисьора стимулира и управлява творческите етапи при равни факторни променливи – време и бюджет. Но всички се сплотяват в екип, благодарение на чувството за отговорност. Всички, които работят заедно, се виждат неофициално, обменят информация, създават взаимоотношения.

При подготовката на визуалното изображение в киното не винаги всичко е така, както се вижда или възприема от окото. До голяма степен нещата се визуализират и до степен усещане. Това не е просто механично действие, а фотографско усещане и възможности. Като цяло визуализацията в киното е художествен процес и като такъв той трябва да се възприема и провоядира. За постигане на художествено въздействие се използват различни гледни точки. А разликата в гледните точки измества перспективата. Наблюдава се съществена разлика между зримата действителност и нейното изобразяване в киното.

Изображението в киното е плоско и обемно едновременно. Подчертава се перспективното наслагване в дълбочина. Киното вече е триизмерно, четириизмерно, петизмерно. Осветлението в него играе изключително съществена роля. То допринася за различаване формата на един предмет. Зрителното поле е ограничено и обикновено обхваща формата на кръг. Това е несъзнаван факт от повечето хора, тъй като ние разполагаме с възможностите неограничено да движим главата и очите си и по такъв начин не усещаме ограниченията, които биологията още изначално е заложила.

В киното има относителност на движението. Относителни са и пространствените разположения – горе, долу, ниско, високо и така нататък. Всички те се използват равновесно и симетрично. Но има и формални ракурси без съдържателна стойност. За постигането на изразителни внушения особено важно е майсторството на режисьора. Всяко филмово изображение има дълбочинно въздействие.

Днес особено актуални са концепциите и перспективите в киноизкуството, които пресъздават стрийминг видеа. Създадени са приложения в Интернет, които позволяват потребителите да гледат широка гама от филми и предавания, пуснати за гледане в чуждестранни страни. Възможностите за достъп до стрийминг обикновено изискват някои чувствителни данни за използване, съхранявани в устройствата на потребителите. Това приложение е безплатно, но изисква промяна на настройки в личното мобилно устройство и инсталиране на АПК. Филмите, поместени там, са ориентирани към изкуството, оценени и гледани от любители на изкуството по целия свят ².

Визуализацията на филмова творба може да стане и посредством рисунки и скици. Те представят история, като се използват като кинематография.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертацията разглежда изключително популярната и широко застъпена в актьорското майсторство и изкуство тема през последните години, а именно творческите взаимовръзки и взаимоотношения между актьора и режисьора в процеса на изграждане на филмовата творба. Специално място бе отделено на разбирането за явлението/феномена и съпътстващите го ефекти. Отделено е също така място и на влиянието на киното, как и кога се проявява; на колаборацията, която се образува между актьора и режисьора; на психологическото влияние на режисьора върху

---

² <https://www.absolutnetwork.com/considerations-that-make-a-film-a-form-of-visual-art/> - проверен на 08.04.2023 г.

актьора с помощта на психологически механизъм. Представени са важни практически експерименти, от които зависи цялостното възприемане на изследвания проблем.

Анализът на резултатите от проведеното авторово изследване онагледява основните нагласи на поведението и емоционалната нагласа за възприемане на проучваната област. Изследването показва само и единствено техните отношения и информираността на обществеността относно съществуващия проблем.

Заклучителната част на дисертацията е насочена към открояване на значимостта на изследвания проблем, доказана с резултатите от него. Направените и представени проучвания в трите части на труда дават основание да се направи извода, че *основната теза е доказана*.

SOUTHWESTERN UNIVERSITY "NEOPHYT RILSKY"

FACULTY OF ARTS

Department of "Television, Theater and Film Arts"

**The relationships between the actor and the director in the
process of building the visual side of the film work**

dissertation for award
of the educational and scientific degree "Doctor"

ABSTRACT

AUTHOR

Tsviatko Georgiev Stoilov

Academic supervisor: Prof. Stanimir Trifonov

Professional direction 8.4. Theater and film art
/cinematography, cinematography and television/

The study of the relationship between actor and director is, on the one hand, a very interesting topic, and on the other, a serious challenge for scientific analysis. In the search for answers, a main goal is pursued and main tasks are solved. The main emphasis falls on the processes related to the construction of the actor's image, the construction of the director's image, and the dualistic relationship between the two opponents and allies at the same time. Special attention is paid to the dualistic relationship. The results of the study are summarized.

These are only some of the thematic directions that provoke a wide public debate and a change of attitudes and thinking. Scientific research focuses on *the director-actor-creative relationship-film work relationship*. The art of acting establishes all this and tries to provoke transformations by expressing itself verbally.

The object of the present dissertation is: the cinema, as a factor for the formation of the creative relationship between actor and director, in the process of building the visual side of the film work.

The subject of this dissertation is: *actor-director relationships*.

The dissertation examines the specific problem in the context of the actor's point of view, as well as the subsequent directorial finding. He thoroughly explores the relationships in the dualistic relationship. It emphasizes the art of acting, as well as the questions surrounding the construction of the roles and images of the director and the actor.

The main goal of the dissertation is to investigate the interrelationships between the actor and the director in the process of creating the visual side of the film work. The achievement of this goal is carried out by solving the following main tasks:

1. *To conduct a theoretical study, by building the image of the actor;*
2. *To carry out a theoretical study, by building the image of the director;*

3. *To operationalize the actor-director concept;*
4. *To analyze and summarize the result of the secondary research done.*

The main thesis of the dissertation is that the creative relationships between actor and director are diverse and depend on external and internal circumstances.

In scientific research, the deductive and inductive methods of scientific proof are used. The deductive and inductive approaches in the determination and definition of the object, the subject, the purpose and the main hypothesis of the research are controlled, by using a logical method of proof by analogy and a hypothetical method to establish the degree of conformity with the quality and efficiency of analyzing the problem. The main logical methods of proof and argumentation are applied: deduction, induction, translation (analogy), analysis, interpretation.

The dissertation is structured in three main chapters:

The introduction presents an introduction to the discussed topic: topicality, object, subject, purpose, tasks, thesis, research methodology.

Chapter one - "Theoretical aspects in building the image of the actor" - presents a theoretical model of the researched topic; lays the foundations for discussion and analysis in the analytical part of the present dissertation.

Chapter two - "Theoretical aspects in building the director's image" - is also a theoretical reference to the analytical part; it provides the psycho-emotional construct of the relationship.

Chapter three - "The dualistic actor-director relationship" - presents the author's analytical view of the specifically considered problem; traces the path of viewpoints and comparative analysis of publications.

The conclusion summarizes the presentation and summarizes the contributions of the dissertation in a structured way.

IN CHAPTER ONE Theoretical aspects in building the image of the actor

1. Preparing to build a role.

The preliminary preparation of the actor is mandatory and is divided into two major parts: physical and psychological. Physical training is conducted by presumption. The body must be trained and always in shape. This is especially true for cinema. Very often the actor has to be between two or more different roles. It also has to observe a serious coordination between camera, lighting, microphone, pyrotechnics, stuntmen, mass and so on. Therefore, he must value both his own work and that of others with whom he works in a given role.

The acting profession is often compared to the American industry, and not without reason. American actors are always prepared for anything. They exercise constantly and their bodies are physically capable and durable. Today, sports offer us a wide variety of physical activities. So any actor can be well physically prepared with no excuse for not being so.

Theater and cinema are very different from each other, but usually every actor starts from the theater first. This fact is also confirmed by the interviewed actors Stefan Mavrodiev and Svetlana Yancheva.

The imagination is so deep that it is present with the actor in the evening when he comes home and lies down in his bed. Then the images and situations of the day actively invade his consciousness and work, develop, spiritualize. However, this also happens during the day for those actors whose imagination is highly developed - it is included in any expansive situation. This complements the knowledge, preparation and setting of the actor himself on stage. Developing and adopting new concepts of the creative process is how an actor grows and understands his talent, because he is an artist.

Sometimes it takes a long time to wait until the imagination matures for its most active image. But waiting is not considered a passive state, on the contrary – a

truly awakened imagination is ceaselessly and fervently active. Until the most successful image from the imagination appears, the actor prompts the process with active attention. That's his strength. Thus, he acquires new feelings, qualities, desires, demonstrated in new situations, new ideas, new fresh rhythms. These actors, who have a mature imagination, accept the images as living things - real, material and visible to the eye. The inner life of the images is recreated on stage. It is a life rich and revealing to the audience. Often the origin of the images will not be known to the actors. Because these images will be greater than their conscious capacities. But they will always exceed their wildest ideas of perfect images.

Imagination brings new knowledge to the actor. Penetrates his inner fiery life, discovers new and previously unknown things. The real imaginary actor is not satisfied with the first image that arises in his imagination, but waits for the next even more expressive, highly exciting and witty image. Each subsequent image becomes more and more flexible and free. At the same time, it is important for the actor to develop an instinct that will tell him exactly where he is deviating from healthy real images. The sense of truth is the principle that matters. The creativity of the truly great talents in the art world helps along this path.

The actor is both an artistic creator and an object. With the help of himself and his own fantasy/imagination, he must be able to get to know very well the image he will recreate in order to be able to reincarnate. The exercises only help the actor to enter the image itself and live with it. All this highlights in the actor the artistic talent with which he is gifted. Without it he cannot create art. Talent cannot be replaced by work. And imagination is the tool for the expression of this talent. It is related to reality, to the past of the artistic creator, to the emotional connection, to the transforming function. Imagination presupposes the manifestation of talent in the form of creativity. It is imagination that makes art possible, and cinema and theater are art. The actor must always believe in the imaginary reality he himself creates. The more truthful it is, the

more he believes in it. The strength with which the actor believes in her is comparable to the naivety and fascination of a small child.

2 . Acting art.

The presence of imagination undoubtedly implies the presence of art. It is a rich sensitivity, skill and spirituality. The art of acting captivates with its ease, naturalness and allure. It is an expression of the deep inner experience of the actor. Acting is a powerful weapon against the fakeness and empty comedy of life's lava. It is vital. But it requires a lot of serious work. In addition to being serious, the actor must also be humorous.

Great acting is a kind of re-creation. It is very important to turn inward, the words of the creator, the intense reading of his messages. The actor must be able to build a bridge for the work. He must bring fire, emotional hurricanes and virtuosity to his audience. Also to bear the hallmark of restraint.

The actor is a creator, because everything he tackles he puts through his heart and emotions. The actor gets caught up in recreating an image, and actually enters a state of empathy; he has to photograph, and in fact falls into a corresponding emotional state in order to materialize and spiritualize the image. This is not given to everyone. The ability to feel, to receive and transmit, to show musically, expressively and artistically narratively, to improvise, to wait, to remember, to shine without overheating, to spread one's pace and more and more.... – is inherent only in a good actor.

The art of the actor is the ability to properly use the means of expression of his body. The path to the image and to the feeling must begin with the interpretation of the role - *from the outside - inward* , with the movement. This is game art, and it is the fascination that is one of the factors that destroys the effective demonstration and the construction of the process. Stanislavski himself opposes violence over fantasy. The author has in mind the period of role analysis, but looks for it already at the moment of the first reading.

No art so deprives its creator of the opportunity to observe his work as that of acting. This is exactly the purpose of the director's profession - to see things from the outside. But to be only an eye, not a lens. Because the eye can separate the good from the bad, the beautiful from the ugly, but it does not have the task of fixing. The director creates a criterion for the actor, through a selection of the devices offered to him, and does not make a selection for the purpose of fixation. At the same time, the director is also the first viewer of his art, a kind of authorized representative of all those viewers who will come to see. Among his many tasks, one of the most essential is to test the impact on his own back, to find out whether the tasks set will reach the viewer. Then again the main requirement for the talent of the director stands out - the ability to tell a story with the means of acting. This is a story in which the events of the characters' lives are only an occasion, through the aesthetic pleasure and fun, through the pain hidden in them, for the viewer to be infected with the pains of the collective creator. The latent pain that the artists from the hall also carry within themselves, but only today, during public creativity, they discover thanks to the unfolding history before them.

Every behavior sends a message through the signs it carries. The art of acting is due to this feature in behavior - to be visible. Word and deed can carry quite the opposite intention in value. The question lies precisely in that process which gives rise to the sign itself and in the purpose with which it is directed.

The actor brings to the role his own life observations, his knowledge, his ideas about the person he has to play. It doesn't matter how old are the roles/characters an actor has to play as long as he understands their feelings, experiences, thoughts. Then he himself is interested, then the viewer has a reason to visit a movie theater. And in order to feel like a good actor, he must play different characters: heroes and villains, guildsmen and eccentrics, geniuses. A has to play what he is offered and he has played many times. But

even playing a role he has already played, a good actor can always go deeper, find new colors, new characteristics. The actor has mastered one trick: to use all his skill, all his temperament, all his imagination and observation, so as to enrich the content of the role. Then even an episode can become art. The actor has a highly developed animal, intuitive instinct. He is always on the trail, looking for...

3. Actor/Acting Technique. Difference Between Theater Actor and Cinema Actor

Without technique, the actor is an amateur. So having your own technique is no less important than preparation and overall creative image of the actor. It includes:

- trained imagination and attention;
- taming the Higher Self;
- getting to know individual feelings and their mastery and development;
- recognition and control of the actor's body;
- mastering the psyche of the actor;
- training skills to embody the image and character;
- expressive skills when going on stage/set;
- shaping the composition of the performance;
- stages in the creative process.

The remarkable actor Mikhail Chekhov summed up the technique of acting like this:

- atmosphere;
- purpose;
- focus;
- ensemble;
- improvisation "Filigree";
- emission/reception;

- imagination;
- body/psycho-physical exercises;
- composition;
- psychological gesture;
- style;
- truth;
- feeling of lightness;
- sense of form;
- sense of beauty;
- a sense of the whole;

qualities/feelings/feelings

All these elements are united by the actor's inspiration. Inspiration cannot come by force. Mastering a sufficient number of techniques dictates exactly how many skills will be triggered. Unlocking enough skills can set off a chain reaction that "summons" the inspiration itself.

A good actor must have a creative personality. And also to effortlessly distinguish good from evil. He must convey and objectify the humor. To have his own idea of the theater space. Psyche gives substance to all this. Control is important to give truth, permanence, sensations. The actor creates his image by embodying character and body in one. The more developed an image is, the more senses and movements the actor includes from his body to bring the feeling to the audience.

4. Filming period.

Before the shooting period begins, some preparation is needed for the actor, which includes several different levels:

- familiarization with the script;
- a conversation with the director;
- discussion with the operator;

- discussion with the artist;
- self-addressing and communication.

Only next comes the actual work of the photos:

- field preparation;
- conversation with the operator;
- first shooting day;
- second shooting day;
- third shooting day;
- night photos;
- rest.
- *and not a profession.*¹
- The actor's art offers great freedom to discover new worlds. One wishes it were a part of one's life, but it is not always so easy and possible, whereas in art you can throw yourself in a direction that is very curious to you, that is very different from everything else, and cause myself You have the opportunity together with other people to create something unique that depends only on you. It is this freedom and pure energy that have always attracted me. As a child, when I first touched this art, I loved watching how the actors live in their own world, where time flows differently, words sound differently, gestures have a different meaning. I was impressed by the energy that came from them and wanted to be on the other side someday.
- In acting, on the one hand, there is applause for a job well done. Before them, however, there are many things that must happen, but they cannot be easily reached. Yes, perhaps there are people who underestimate the path to be taken and think mainly of the glitz, the quick fame. The phenomenon of quick fame is very attractive, it is contagious. However, the real meaning is the work done before: what

---

¹Quote ed., p. 106.

- you have accumulated, what you have learned while getting there, and this is the most difficult and already depends on each person, on his individual attitude and approach to the profession. In this sense, the actor is not threatened by routine. When I personally feel that I am going in a certain direction, it becomes monotonous, I start running, I want to challenge myself and do something different. I don't just rely on the familiar, I look for the different. I try new things that I might also turn out to be good at. The trick to this art is to be yourself and at the same time be someone else, to breathe like him, to laugh or cry, to move like someone else. The curious thing is that there are times when people lose the distinction between the person and the actor's incarnation. They think that what they see as the result of acting is you.
- Success in this profession is a very relative term. It is not necessary to have only talent, for example. Or just be very hardworking and dedicated. How you combine these things is very important . The choices you make are very important. One project, one meeting can provoke others. I think it's very, very important when you're doing art to stand up for the challenge first and foremost. No actor should be afraid to challenge themselves and experiment with new things. Modern man is structured in such a way that he likes to build a safe environment in which he feels good. For the artist, it's just the opposite - you have to constantly try to bounce back and go to new and new places.

CHAPTER TWO Theoretical aspects in building the director's image

1. Role and position of the director in the creative team.

Directing, as an art form, is a way of life. The construction of situations, of relationships in personal life, in everyday life, becomes very refined, exquisite, meticulous when done by the director himself. It is a kind of anticipation and also finding a way out of any situation. The

director from the first moment of filming the film work enters all production departments, makes his own corrections. This is the person in charge of everything on the creative team. But he is above all a creator, and therefore he must have talent. Apart from him, patience and humor are also important, as well as endless love for the actors. He must always be aware of the means by which he will achieve the desired effect on the viewer. Because he has no right to show his personal and professional hesitations on the set. Even in the moments of improvisation, it must be prepared already from the nature of the previous work.

Every film the director must shoot with admiration, with trembling anticipation and with childlike naivety. Thus, the film becomes multi-layered, real, and casual. A particularly strong directorial quality is the ability to burn bridges. This creates a surprising anticipation and spontaneity to the film. Therefore, the director must constantly cultivate in himself the feeling of respect for others. Otherwise, he risks losing his audience, which the cinema provides him.

2. Influence of director's reputation.

Reputation is often confused with image, identification, brand, fame. But reputation is a superordinate concept.

Reputation is a unique asset in the image of the director and he must protect it. But in order to manage it well, he skillfully controls his manners, culture, behavior. The reputation of the director today is a mandatory requirement. The factor dependencies for its formation can be summarized as:

- controversial reputation;
- strong competition;
- exaggeration of positive reputation;
- lack of management communication and strategy;
- lack of consolidated responses on key topics;

- lack of sufficient publicity and/or public interest in the nature of the director's work;
- lack of a selected toolkit for media appearances.

An invariable part of reputation is responsibility and trust. Responsibility is manifested in interaction with other team members. It assumes a balance of power. The director as a result shows foresight in his work. But it can be influenced by events and generally accepted values. With decency and care shown to people, he builds unchanging trust, because it requires good faith, sincerity and correctness. Trust is a necessity. However, trust is hard and long to build, but it can collapse in just an instant. Actions and actions work precisely in this direction. As a result, reputation becomes a costly asset. Therefore, its management requires the observance of strict caution.

Thus, the director's reputation requires that he be able to look straight in the eyes, read minds, and respond according to the expression of his opponent's eyes and face. Imagination, uncompromising, responsibility, decisiveness, leadership, criticality, persuasion, traditionality, modernity, will, persistence, perseverance, purposefulness, wisdom, talent, diligence, greatness, pride (but not haughtiness), confidence (self-assuredness), honesty, openness, originality, a huge dose of creativity, principles are only a part of the qualities with which a director must be awarded in order to build a positive reputation for himself .

3. The director's preparation process.

A director must also be able to motivate his actors and creative team members in advance. This can lead to a significant change in their behavior. Five are the identified levels of needs derived by Abraham Maslow, known as Maslow's Pyramid. He divides them into basic - physiological and security; higher - love, respect, self-expression. A good director uses these needs as motivational factors. Each creative person reacts in his own way, therefore he must approach individually. If talent and abilities are not fully utilized, people

can become dissatisfied and then usually look for change. Persuasion is a means of changing thinking and behavior. Thus, the director manages to convince the members of his creative team to fulfill their duties as a personal duty. Trust is a key point of persuasion.

In his preparation, the director must be guided by the fact that the characters are the only memorable thing about the audience. The characters themselves create the film work. In the process of preparation, the director gets to know and creates deep relationships with his actors. The director discovers the essence, the zen, the alchemy, the code of the entire film work. Creating, developing and building character is the first most important step in the preparation of both director and actor. Both begin a process of active collaboration even before rehearsals.

The dynamic impression and appetite, the passion for the roles and their place in the work are these stages that every director strives for in his preparation. The preparation ends with the creation of prerequisites for the creative disclosure of stage images, as the embodiment of the collective "pain" of the actors on the screen.

4. Manufacturing process. Impact of new technologies on this process.

Building the artistic integrity of the film work is the most important thing for the director. It is a long and difficult process. He must imagine his work in advance, as well as that it should be distinguished by the quality of attractiveness. During the process, the director shows constant creative improvisation. Develops criteria for true and false, as well as for parallel reality. The thematic richness of the work is determined. Throughout this time of the production process, directorial behavior is purposeful action. Relationships and interaction develop between individual team members.

The whole process requires consistency in the construction of the images.

The director during the process must be a spectator of his actors, but at the same time be able to keep his perceptions fresh. He is the external eye, because the eye can distinguish the beautiful from the ugly, the good from the evil, it selects, but it does not fix. He must follow the series of moments that create the procedurality of the action. During his preparation, the director is only checking himself, while in the production process he is already playing for real.

The director must be able to create his team of creative like-minded people. He must predispose them, because it is the actors who are his means of expression. He must be able to remind the actor of his words with a few strokes, show him what he lacks in mastering images or what hinders him. At the same time, to be able to reincarnate himself in all the roles played by his actors, as well as to appear as a good psychologist, to be an authority in all fields, to possess many and varied knowledge, to raise the cultural level of his collective, to learn and learn from him. The director must love his actors, not impose his intonations, will, his colors on them, but only suggest, guide, find the necessary form of action. He must be inspiring and infectious, to persuade and ignite without burning, to love more than all others.

New technologies help a lot in the production process. They discover unsuspected possibilities in front of him - both in technical and tactical terms. The aesthetics of the film work necessitates the long-standing practice of using a standard eye-level camera position. New technologies are also useful in that today's cinema must attract viewers not only with the quality of the film and its subject, but also through non-standard points of view and audiovisual technical means and perspectives. The modern viewer wants to be provoked, drawn into the experience itself through a storm of emotions. It wants to have a dose of stylization and interpretations.

The director makes the rules. His palette of used means of expression is rich. Handles a large volume of facts and this requires additional skills. Today, researching facts and documentation is made easier but also challenging by the

Internet. This requires additional efforts on the part of the director both for the preparation of the film work and for his audience. It brings credibility and enables actors to lean into a filmed reality in true spatial and temporal dimensions.

Sometimes the director has to match his ideas with those of the audience. They want to see the image of the hero as a person who is close to them, looks and dresses like them. This is the approach of the author in creating his film works. He must be able to shift the layers of time and space into unexpected dramatic situations for the viewer. New horizons of thinking are discovered and new nuances are added to the known or unknown. To know the theory, the development of the artistic means of expression, the world achievements in film art does not mean limiting the matter, but in fact it is stepping on a stable foundation and building a different film architecture. Director and viewers are free to interpret different situations.

No less important are the shape and color of the frame. This happens because of the high viewer requirements and the desire for more and more spectacles in contact with new technologies and opportunities for frame manipulation. Modern viewers are ambitious and demanding, incessantly curious, who constantly debate the results. A large part of them turn out to be equipped with filming and editing equipment, broadcast via the Internet with clips of different content and form - short films.

Today, in the age of technology, shooting film is available to almost everyone. The abundance of images that flood the space makes the task of the filmmakers even more complex. The viewer is inundated with images – personal and foreign, and it takes great effort and skill to capture the viewer's attention. In this complicated environment, it is now necessary to look for different and non-standard approaches to filmmaking. New forms that are attractive to the viewer are being sought.

In the work of the director, it is necessary to make cardinal decisions, such as the explosion of a spiritual object, but in order to avoid material damage, it is decided to carry out an explosion of such a mock-up. He makes decisions such as narrowing or widening the scope of the action, unifying or changing the plot of the action, linking or distinguishing individual scenes. Thus new characterological features, new visions, new lights are discovered. It is good when the director is in the mood to change stereotypes, because it is an important indicator of the modulation of images and characters. It presents the facts as they are filed as artifacts in history. Thus, the film work acquires a criminal and psychological undertone. The overall attitude of the director to the work and the creative process can create an atmosphere of scientific rigor and respect for him and the facts, or on the contrary - to remove respect for his figure.

In the work of the director, it is necessary to make cardinal decisions, such as the explosion of a spiritual object, but in order to avoid material damage, it is decided to carry out an explosion of such a mock-up. He makes decisions such as narrowing or widening the scope of the action, unifying or changing the plot of the action, linking or distinguishing separate scenes. Thus new characterological features, new visions, new lights are discovered. It is good when the director is in the mood to change stereotypes, because it is an important indicator of the modulation of images and characters. It presents the facts as they are filed as artifacts in history. Thus, the film work acquires a criminal and psychological undertone. The overall attitude of the director to the work and the creative process can create an atmosphere of scientific rigor and respect for him and the facts, or on the contrary - to lower the respect for his figure.

The new type of production studios now consist of globally networked groups of specialists who unite around a common set of digital standards. Increasing the efficiency of directors leads to significant financial savings, and the possibility

of global collaboration creates a platform for bringing together talent from different geographical regions.

The director combines a huge amount of work and a huge amount of talent at the same time. He must work well in the trinity: *producer - screenwriter - actors* . Must know each member of the team very well and be able to get the best out of their potential.

Examining such a complex and multi-layered figure as the director is a huge challenge that will answer many questions. Discovering these answers will lead to numerous benefits for audiovisual production.

CHAPTER THREE The Dualistic Actor-Director Relationship

1. Creative imagination - the key to the symbiosis between actor and director.

In the development of imagination, curiosity is at the center. The development of imagination is important to be able to indicate empathy. It, in turn, is very important to perceive, understand and share the feelings of the other person(s).

The symbiotic relationship between actor and director requires courage, audacity, initiative, freedom-loving, sensibility, color. The process of developing the creative imagination is endless. It must be built and continuously expand its capabilities. It must be easily flammable. And also constructively. Constant work with art is necessary so that the actor can resist the constant attempts to destroy the symbiotic relationship of *actor - creativity - director*.

Without their imagination, both the actor and the director cannot perform their work well. There is no creator who is not happy when he manages to surprise himself. But preliminary work is needed - removing limitations, giving priority to creative nature, to curiosity and personal discovery. In every act of acting and directing, there must be a corresponding motivation. Otherwise, the viewer's perception cannot be reached.

2. Creative relationships.

Actor and director must work closely together to create an effective final film product. It is necessary to share common views. A director and an actor must have one common goal. Intertwining interests and responsibilities at the same time. They gradually build a stable foundation of complete trust in their joint work. Roles are distributed and narrowly specialized. This leads both parties to extreme personal and professional satisfaction from what has been achieved.

. The partnership between the two is not limited within the strict framework of role responsibilities, but complement each other in a team. All this emphasizes the positive results of the division of roles in the team, which leads to the full realization of individualism and talent. The stable partnership between director and actor gives great opportunities for creative realization.

There should be good chemistry between the actor and the director. But it should be borne in mind that each actor is on his own and the attitude and direction of each is very different. The director must evoke the right emotion at the right time. The actor, in turn, engages his memory to recall past real experiences. These relationships are delicate. The director leads his own acting. But if the actors themselves are not ready to engage in this game, then in the end you will get a mediocrity/parody.

3. Preparation for creativity.

Confidence and confidence are fueled by experience along with solid training. This is a type of insurance against unexpected circumstances. They are necessary to master and find balance in difficult work situations, but still arrive at a wonderful creative process. Lack of experience indicates a strong need to focus on preparation. The preparatory process is always necessary, it always has something to add to the actual work process. It is applied until obtaining the

necessary reflexes for response and behavior. Acting and directing in the long run requires preparation.

Preparation for creativity balances the nervous system and builds a system of self-control over situations and oneself. The physical expression is simple and straightforward, which helps memory and concentration. Repetition and retardation are key concepts in preparation. They are applied until there is a verbalization, a feeling, a reaction to the whole cycle of events that turns into action.

When moving from one frame to the next, a mental transition is made between the two frames in the director's imagination. Every director in the creative process must retain the ability to recognize when something is not working as it should and modify it - to pursue the truth, the emotional impact. The director thinks in images.

During the shooting process, the director is in his creative element. His great role and merit is to extract the maximum from each one of the team and subordinate it to the film work itself. At the same time, he can work with drawings and form a frame from them. While painting a director thinks about lighting and chooses lenses to use. The actor has to enter the frame in a certain way - he enters the frame in a certain way - there are separate drawings for him and the others.

Every movement, every behavior is predicted. Tremendous directorial precision is required. He must always know exactly what to do, but at the same time leave room for improvisation. He must know the direction of the camera movement, the type of opening plan, the entry of actors - from the left or from the right. It sometimes changes direction, as it does in all the other shots in this scene.

After the director's notes, an artist is assigned to make actual director's sketches based on the director's drawings. Previews are being created. The assistant director places a small camera on a cable whose role is to shoot from

different places to see the different points of view. Thus it is understood that an object should, say, be moved a little more to the left or a little more to the right. Or you can see small details like the lack of tripods to secure the camera and be able to photograph the actor. A black and white photograph can be created from the final result, as well as a preview based on the photo.

There is improv on the set. The director often has drawings on a separate sheet for a particular scene. He gets them in the morning from the assistant or the night before. And work with them. When he knows what he wants to achieve, the director works emotionally with the actors. This gives him a lot of time and a number of advantages. For example, all specific camera movements can be planned in advance in the director's notes. So he knows in advance which of the lines in the dialogue will be suitable for a certain kind of camera movement. And the actors act accordingly. That way, you don't have to shoot 25 different points of view for each shot so that the director has them all.

In the collaboration between actor and director, emotions and personal preferences should be kept to a minimum. It works for the sake of the useful end product. Charitable cooperation is imperative. Every situation is a valuable experience, especially the worse ones. The director does well to be sparing in his directions and to hold things with a firm and confident hand. Constant contact between director and actor during the creative process may not be expected, but the quality of the input should be up to par. The director gives directions and then expects precision. He is always demanding and technically prepared. A director must love his job and be able to make others around him feel great. But at the same time be quiet and calm. Never raise his voice. Be a model of quiet authority. The ego must be set aside. A good director has remarkable achievements in his film career because he knows how to gather around him the right people to achieve his goals; they are trusted for what they do best; stimulate them when needed to keep the right direction. Such an approach helps

everyone – cast and crew – to be at their best: happy, productive and fiercely loyal.

The director is assisted by the artist, the designer, the cameramen. Each of them has its own action team. The director is strong in non-verbal expression. Very good command of body language and gestures. The audiovisual technique in the director's work enhances the character's image. Tone and language, combined with vision and facial expression, go a long way in building the image of the character and his actions in relation to the circumstances.

The director shapes the script so that an emphasis is placed on a given theme or discourse. It indicates a specific turning point. He makes key decisions. It contributes to the overall development of the film work.

At each stage of visual creativity, the director stimulates and manages the creative stages under equal factor variables - time and budget. But everyone comes together as a team, thanks to a sense of responsibility. Everyone who works together sees each other informally, exchanges information, creates relationships.

In the preparation of the visual image in the cinema, not everything is always as seen or perceived by the eye. To a large extent, things are visualized and to a degree felt. It's not just a mechanical action, but a photographic feel and capability. In general, visualization in cinema is an artistic process and should be perceived and conducted as such. Different points of view are used to achieve artistic impact. And the difference in viewpoints shifts the perspective. There is a significant difference between visible reality and its depiction in cinema.

The image in the cinema is flat and voluminous at the same time. The perspective overlay in depth is emphasized. Cinema is now three-dimensional, four-dimensional, five-dimensional. Lighting plays an extremely important role in it. It contributes to distinguishing the shape of an object. The field of vision is limited and usually covers the shape of a circle. This is an unconscious fact of most people, since we have the ability to move our head and eyes without limit,

and in this way we do not feel the limitations that biology has already laid down from the beginning.

In cinema there is a relativity of movement. Spatial placements are also relative – up, down, low, high and so on. All of them are used balanced and symmetrical. But there are also formal perspectives without substantive value. The skill of the director is particularly important for the achievement of expressive suggestions. Each film image has a profound impact.

Today, the concepts and perspectives in cinema art that recreate streaming videos are particularly relevant. Internet applications have been created that allow users to watch a wide range of movies and shows released for viewing in foreign countries. Streaming access capabilities typically require some sensitive usage data stored on users' devices. This application is free, but requires changing settings in personal mobile device and installing APK. The movies hosted there are art oriented, appreciated and watched by art lovers all over the world ².

The visualization of a film work can also be done by means of drawings and sketches. They present a story by being used as cinematography.

CONCLUSION

The dissertation examines the extremely popular and widely advocated topic in acting and art in recent years, namely the creative interrelationships and relationships between the actor and the director in the process of building the film work. A special place was devoted to the understanding of the phenomenon/phenomenon and its accompanying effects. A place is also devoted to the influence of cinema, how and when it manifests itself; of the collaboration that forms between the actor and the director; of the director's psychological influence on the actor using a psychological mechanism. Important practical

---

² <https://www.absolutnetwork.com/considerations-that-make-a-film-a-form-of-visual-art/> - checked 04/08/2023

experiments are presented, on which the overall perception of the studied problem depends.

The analysis of the results of the author's research shows the basic attitudes of the behavior and the emotional attitude for perceiving the studied area. The research shows only and only their attitudes and the awareness of the public about the existing problem.

The final part of the dissertation is aimed at highlighting the significance of the researched problem, proven by its results. The studies carried out and presented in the three parts of the work give reason to conclude that *the main thesis has been proven* .